

Горан Ж. Комар
Херцег Нови
Република Црна Гора

ПРИЛОЗИ ИСТОРИЈИ ПРАВОСЛАВНИХ КТИТОРА ВИТКОВИЋА ИЗ СЕЛА МОСТАЋИ КОД ТРЕБИЊА

Према грађи дубровачког, херцеговског и
архива манастира Савина

Анстракт: Циљ овога прилога је пружање докумената Државног архива Дубровник, Архива Херцег Нови и архива Светоуспенског манастира Савина у којима се помиње даровалац Православне цркве Јово Витковић и његов отац Дука. О Јововом оцу, по моме увиду, није писано. Види се из ових докумената да је Дука Витковић живио и дјеловао у вријеме два велика рата 17. вијека, Кандијском и Морејском. По њему се Јово именује и помиње и као „Дукин“ и „Дучић“. Документа се пружају у цјеловитој транслитерацији како би се стекао увид у збивања и историјски контекст. Првих пет докумената припадају Кандијском и Морејском рату и у њима се помиње Дука, док шести документ представља цјеловиту опоруку његовог сина хаџи Јова из 1707. године. Коначно, седми документ лежи у манастиру Савина и указује на траг опоручног завјештања хаџи Јова.

Кључне речи: Дубровник, Витковић, Савина, Дука, Херцег Нови, Светоуспенски манастир, Јово

Хаџи Јово Дучић – Витковић оставио је око 1707. године опоруку којом је, у жељи да обухвати и дотакне велика средишта Православне цркве на источном Медитерану и диљем Херцеговине, даривао и манастир Савину код Херцег Новог, као и Саборну цркву Светога Вознесења Христовог на Топлој¹. Ова црква бијаше тада у почетку градње којом су руководили владика Саватије Љубибратић, Симо Милутинов Томашев-Магазиновић, велики ктитор топаљске Саборне цркве и Дука Петровић из Попова².

Извршиоци Јовове опорукe бијаху кнез Продан Војновић-Магазиновић поријеклом из Сливнице код Требиња, жена Јовова Вимија, затим

¹ Историја Српског народа, четврта књига, први том, Београд, 2000, 487.

² Горан Ж. Комар, Небојша Рашо, Херцеговска Саборна црква Светога Вознесења Христовог и њена општина (поводом 300-годишњице освећења цркве), Херцег Нови, 2013

хаџи Стеван калуђер, Стијепо Витковић и Иван Поповић. Важно је помињање хаџи Стевана калуђера међу епитропима. Увјерен сам да је у питању Стеван Љубибратић, синовац владике Саватија, крштеним именом Вукашин, који је носио титулу "хаџи" након путовања у Свету земљу са стрицем Саватијом, неколике године раније. Стефан је у наредним годинама постао старјешином Саборне цркве Светога Спаса на Топлој, којој је Јово Витковић оставио дар. У нашим читуљама архижереја, игумана и монаха манастира Тврдош и Савина, нема калуђера са именом Стеван, изузев ђакона Стефана (Аврамовића) у другој половини 18. вијека³.

Јово Витковић је посједовао кућу крај Ревелина у Дубровнику (Плоче) и у овоме граду развио је трговину која је постала темељем за настањивање и других херцеговачких Срба трговаца у граду. Велики Бечки рат (1683–1699), као и земљотрес 1667., отворили су врата Дубровника за спретне херцеговачке обртнике.

Опорука је исписана ћирилицом и као таква похрањена од дубровачког канцелара у књигу опорука Дубровачке републике. У ове књиге, према мом још увијек непотпуном увиду, похрањиване су ћириличне опоруке искључиво извањца, док су ћириличне опоруке дубровачких поданика превођене, а оне су настајале још концем 14. вијека.

О опоруци је писао и Хамдија Хајдархоџић у расправи о херцеговачким родовима, начињеној углавном према исправама из дубровачког архива⁴ и Маријан Сиврић који је пружио изводе из документа⁵.

Тестатор је даривао цркве у Дубровнику, затим, манастире од Требиња, Новог и Цетиња, преко Сарајева и Фрушке горе, Пећи, Котора, Рисна, Грбља, па све до Јерусалима и Синаја. Он мисли и на разорени манастир Тврдош и одређује средства уколико се његова црква подигне.

У новскоме крају, Витковићи се по старини вежу уз планинско село Камено⁶, гдје су крај њихове куће стајале до друге половине 20. вијека рушевине цркве Светога Ђорђа и средњевјековна некропола. О знатнијем формату Витковића говори и документ од 24. априла 1596. године који представља писмо херцеговачког митрополита Висариона аустријском цару Рудолфу II које су, поред митрополита, потписали неколици-

³ Горан Ж. Комар, Манастир Успења Пресвете Богородице на Савини код Херцег Новог, Херцег Нови, 2013, 556-558

⁴ Hajdarhodžić Hamdija, Hercegovачki rodovi, Glasnik Zemaljskog Muzeja u Sarajevu, Sarajevo, 1978. – пружа и факсимил једне странице опоруке

⁵ М. Сиврић, Опорука Требињца Хаџи Јова Витковића–Дучића из 1707. године, Трибуниа 10, Требиње, 2003, 110. /латиница/

⁶ АХН, ПУМА, књига бр. 2. У питању је прва млетачка земљишна књига довршена 1690/93. године

на херцеговачких главара и међу њима Милош Витковић од Мостаћа⁷. Много касније, Витковићи из Русије даривају манастир Савину код Херцег Новог. У великом Синодику који је у Русији у другој половини 18. вијека устројио савински калуђер јеромонах Симеон Марковић помињу се пок. Стефан Витковић и потпуковник Петар Витковић⁸.

У Херцег Новоме је 1725. године начињен један занимљиви уговор између Драгутина и Ника Магазиновића са Топле и манастира Савина. У овоме уговору помиње се покојни Јово Витковић–Дучић. Због значаја документа у оцртавању каснијих посједа манастира Савине и помињања легата хаџи Јова, пружићу и овај документ у цјелости⁹.

1.

НОВИ (ЉУБОМИР?), Кандијски рат

Омер ага Бегзацић кнезу и властели дубровачкој коментарише затварање Дуке Витковића, а затим, писма која су Дубровчани послали паши. Коначно, упућује пријетње: „Уздамо се у Бога, када дођете у Цариград, да ћете зле крушке у Цариграду јест.и“ Такође: „...али се уздамо у Бога да ћу учинити од манастира конаваоскога добре влаке, да неће кокот пјевати.“

О(д) мене Омер аге Бегзацића кнезу и осталијеме (!) властелом п(оздрављеније). А потом, разумјех да сте уватили нашега Дуку Витковића и да га сте вргли у тавницу. Али вам је кар(а)ван разбио, али вам је трговца одро, али вам је дужан дугове. У ко(ј)и га сте узрок вргли у тавницу? Најприје ми села поробисте честитог цара, паке сада људи мећете у тавницу на очигледнице. Добро сте почели. По Бога вам ћу чинити у прсех бубањ до мало дана ако Бог да. Знам који сте посао пословали за Топал паше, ма сте у Мостару воду тукли како (о)во и код овога паше. Нека ми је књига дошла из Јајера која је писана од нашега драгомана из Гацка и Мусли пашина бујурунтија да ватате од Новог двадесети злића, свакога по имену, и обећали сте паши двадесети тићућа гроша паши да обори куле по Требињу и моје куће на Љубомиру. Ма нека знате да и ја та вашу консељ чи(ј)у гузицу не траљам, а камоли у уши. И ко(ј)и вама чојек носио бујурултију и књигу од драгомана, је ли вам дошао,

⁷ Рајко Пантов Вукашиновић, Зупци под Орјеном у Херцеговини, Београд, 2006, 96, 97

⁸ Дејан Медаковић, Манастир Савина, велика црква, ризница, рукописи, Београд, 1978, 24, 25, 29

⁹ Горан Комар, Бока Которска. Тирилични споменици 17, 18, и 19. вијека (acta serbica). Мјешовита грађа (1608-1917), Херцег Нови, 2008, 55 – 56; Исти, Значајни родови Херцег Новог, књ. I, Магазиновићи и Јовановићи, (архивска истраживања) Никшић, 2011

али је ускрснуо гору што сам голу писао нави Топал паши, тродупло сам писао Сијахуш паши нави. И приказао сам све које сте хаинст(в)а чинили честитому цару. Уздамо се у Бога, када дођете у Цариград, да ћете зле крушке у Цариграду јести. И ми смо турски плакали (и) јоште ћема плакати, али се уздамо у Бога да ћу учинити од манастира конаваоскога добре влаке, да неће кокот пјевати. А што сте учинили, добро сте учинили Дуци зашто је веће вама служио него ли Туркоме. А по Бога, веће ону господичића има у ловому пријатеља, неће га се оглушити, да ће и вашијех доста бити и у тавници и по врату омацанијех.

[На полеђини]

Кнезу и осталијеме властелом у Вијећу¹⁰

2.

НОВИ, Кандијски рат

Алага Шабановић пише кнезу и поклицарима дубровачким да им, дознавши по Дуки Витковићу, дарује свог коња за пут у Цариград у име старога пријатељства који су стари имали са Дубровником.

Од мене Алаге Шабановића в(еле). д(раго). п(озрављеније). Поклицаром и властелом властелом (!) дубровачкијем који иду пут Цариграда. А потому, разуми сам по Дуци Видковићу, да иштете коња који вам ваља за пута од Цариграда. За то вам посиљам мога коња изпод себе кога сам ја јахао и посиљам га по(д) два друга моја. Ма вам га не продавам, него вам га даривам за љубав коју су љубав имали наши стари с вашијем градоме. Тако би се могао и ја у вас поуздати да ми буде така потреба. И ако вам је која год и друга ствар за потребе морете се поуздати како све, а у свога пријатеља. И Бог вас веселио и од свакога зла уклонио.

[На полеђини:]

Присвијетлој и приузвишеној господи властелом дубровачкијем поклицаром који иду за Цариграда. У Дубровнику¹¹

3.

ТРЕБИЊЕ (СЕЛО МОСТАЋИ)

Секула, могуће из Мостаћа, кнезу и властели дубровачкој поводом утамничења његовог житеља.

Свијетлomu и умножитому и сваке части вале достојному господину кнезу и осталијем властелом нашоох господи от нас вашије слуга Секу-

¹⁰ ДАД, Дописи писани ћирилицом XVII ст., фo. LX, № 1984 А, 112

¹¹ Исто, 50

ла и осталого нашегаха племена малога и великога. А потом господо тако чујемо да сте нам виргли у тавницу нашега брата. Затохо мила честита господо чудимо се зашто михи вашему граду ни вашему содату ни вашему Конављанину нијесмо никакаве срамоте учинили вет (!) ако час и који послу. А ми смо се надали ако нам којаха туга буде от Туракаха и од њи(хова) зулума да бисмо к вами утекли. А сада ће би се чоек уздао да га сунце грије от толика га огањ палић. Затохо мила честита господо, има нас седамдесет, оса(м)десет браће и братучеда. Молимо вас немојте нам продавати кућа и баштина, немо(ј)те нам га давати кому биједи ху шаке, зашто знаха и ваше господство ка(да) смо михи није ирђави ни вами боље ништа. А до(к) гоћ јесмо ође заир и вашему је господству боље и послу може бити вазда. Зато честитаха господо нами не море панути на Хум да смо ишто криви вашему господству. Истина је мало памети и ми (и)мамо али бисмо се алманко толико авизали од нашега кога гоћ је ми смо се ху с Новљани(ма) за заш (!) посао клали стохо пута како зна ваше свијетло господство. Али михи видимо, Бог ће дати да познате михи ка(да) смо пре(д) Дубровником тако нам се чини колико да смо дома. А ка(да) смо међу Турци гледам кад нас ће поклати. Затохо мила господо промислите нашије животме нам је доста наше нев(о)ље и нашије зулумћара немојте немојте (!) да нам је баре(м) од вас зулум. Ако нас сада укидoste и дигoste знамо од вас сулуга (!) ваша је Витковићи и Мустаћ мали и велики.

[На полеђини:]

Да се даха свијетлој господи дубровачкој. У Дубровник.¹²

4.

ТРЕБИЊЕ (МОСТАЋИ?)

Кнез Дука Витковић из требињског села Мостаћи, отац трговца Јова, кнезу и властели у Мало Вијеће дубровачко поводом присилног вођења у Жупу дубровачку од стране Турака, а у циљу похаре Жупе. Казује појединости свога кретања у Жупи како би се оправдао и објаснио своје присуство.

У све много пресвијетлој и умножитој извишеној (!) господи дубровачкој. Прво г(оспо)д(и)ну кнезу и осталој го(с)п(о)ди Маловијећником у Мало Вијеће от нас ваше слуге Дуке Видковића в(еле) д(раго) п(оздрављеније). А потом, свијетла господо, тако разумијем да има ваше господство на мене злу вољу. Знам господо, нето сам био на злу путу и мио худој несрећи која ме поведе, чему се не надах. А да побјегнах (!) + (!) к вашему господству, када чојека к вами послах, ако бих и

¹² Исто, 111

био омразан у Турака, не бих у вашег господства. А сада сам омразан у вашег господства и у Турака. Мени је жље са све стране и био јесам пошао, али господо, наћ(и) (ћ)е ваше господство да ја нијесам тамо освоио, воли тамо пошао, него ме зајми сила Турска. Затекоше ме дома у кући, а не бој(а)х се нити знах о чему мисле, него велe: „Ходи, идемо прид Град!“ . Докле доћераће на брдо више ваше Жупе, а ка(д) онђе, а то се састале аге новске и оне пашине буљук баше, те зао збор зборе. Одонле нас заћераше како имаће низ брдо у Жупу. Ни(ти) знах што се учини, ни што би, а то ваше господство најбоље зна кому хоће господа дати знат свој посао. А да сам господо знао што они мисле, ја бих ваше господство авизао, а не бих ш њима пошао ако би ме Турци о кућнијеме врати (!) објесили, а чељад ми у пороб одвели. Зашто господо, ја сам и моја кућа и наши стари Богом и вашијем господством и живљели, а сада сам изгубио старијеме глас, а себи храну. Него господо, ако ћете ми вјеру дати да сидем да ме у диле потратите, проста ви моја смрт. И да ви све скажем што се учини и како би. Истом са мном сијасета не чините да очима не гледам, а да ми душу не куне ко мој остане. А господо, ако велите да сам ишао по Жупи куће робити нето сам слазио, свака ми ће рећи да сам и робио, али једини Бог зна господо, нијесам ни за што похватио, него како ме прићераше те онога пса Алагу снијесмо на рукама у Жупу како не може на ногама. Паке смо пошли ш њиме изпод Маланшице у Стубицу у једнога старца у кућу. Онђе нађе вина. Сео је и пио докле се опи. А ми гледамо које се зло чини по Жупи. Паке га опета пјана изнијесмо на брдо. А веће ни за што нијесам прихватио, него сам купио у једнога пашалије за два гроша једну рашу и пе(д)есет лаката платна. И то ми Ришњани отеше. Знамо који су главоме. Ако се веће господо нађе, него како ви кажем, ничим не платио него мојом главоме (!). А веће што, господо, да ви речем, моја смрт и живот у вашој руци како вас Бог учи. И Бог ви и Блажена Госпа умножио свијетло господство.

[На полеђини]

Да се да у свијетле и поштоване извишене руке г(оспо)д(и)ну кнезу у мало Вијеће. У Дубровник.¹³

5.

НОВИ, 19. март 1692

Нико Кувелић кнезу и властели дубровачкој поводом предаје куле на Волујцу код Требиња од стране Саве Анђелића и другова. Пружа детаље. Иван Буровић сакупља главаре Црне Горе, Црмнице и Пиве са Павлом Љешевићем које прима на објед. Помиње се рођак Витковића.

¹³ Исто, 87

Много присвијетлој и племенитој и мудрој и сваке части и часне фале достојним господину кнезу и господи дубровачкој поклон и веле дарго поздрављеније. Што је било потрибно за в(аше). п(ресвијетло). г(оспоцтво). авизо сам с мојом најпоследњом од 13. овога. У толико, синоћка дођох из Котора, кад ли чујем да је Сава Анђелинић који је парви харамбаша у метеризима у Зубцима узо си издајом од четири Влаха куљу Кустуричића у Требињу у селу Волујцу за коју бивши одавна тра-то и уговорио с реченијем Власима. Него ли је чекао Буровића докле дође. Када ли јутроска боље дођјох у познање да је ствар доисто слиједила речену куљу узели и изгорјели и иж ње пет шћава Турака довели и једну главу одсјекли и овди донијели јутроска, главу једнога вриједна јунака Махмута Ђоровића. Бивши у истој куљи било шест Турака и четири Влаха, зато речени Сава Анђелинић нетом разумјети буде да је речени Буровић од ђенерала дошио, дође у њега и договоре се. Који Буровић отиде у Котор сопрапровидуру и не ста(јаше), него ли (у) дан врати се де лонго у Нови и ту ноћ апоста, разболи се од зуба и сјутра дан. А ономадне у понедјељник отиде с коњицима до Зубаца, а наприједа бивши чинио оправити реченога Анђелинића су тридесет Влаха и засједу речену куљу у понедјељник вечер. У којој куљи што су речена четири Влаха била који су је издали, а навлаштито Драгутин Петра Магазиновића син и Витковића један родјак, учинити буду велику наваљу од вина и ракије међу њима у дружби, докле речене Турке опију и буду лећи авлију отворену оставе. Пака се из речене куље баче камењом акуж реченом Анђелинићју и дружини му. Унутра улегу, реченога Ђоровића закољу, остале повежју. За коју ствар за све да је речени сопрапровидур био од реченога Буровића авизан неизреченијем начином деспет му је да се по руке истога Буровића де бото све Требиње смаче. На све стране јес макнуо књиге по Царној Гори и Бардима и по влашкој земљи за учинити множ чељади ко може с проштењем и бат носити за ово ти навалити обједном дигнути речено Требиње и кому бјеху мнози кнезови дошли од Царногоре и Барда и од Царнице и Пиве, а навлаштито кнез Павао Љешевић, најпоглавити(ји) кнез пивски, с којема је у велицијем конселји и чини их ш њим сиђет на тарпези. Зато хоћио сам од свега све потанко авизати в(аше). п(ресвијетло). г(оспоцтво). за њихово владање. Кому нека сам веће сарчано припоручен. Упутите ми ту милос и помоћцу коју веће изгледо сам де бото, коју чекам без одмака с великом пожудом. Зашто ће веђе и њихове пресвијетле хечеленције бити у већој окупазиони прид ови благодан, а навлаштито по ца(р)квам. А ја вам слуга остајући свакако на служби. Не друго. Бог ви веселио и у г(оспоцтву). Уздржо.=

Из Новога на 19, марча. 1692.¹⁴

¹⁴ Lettere de comandanti e capitani Turchi in serviano dalle limitrofe provincie Ottomane dall an. 1676 ad 1698, fo. 53, 1941, 68

6.

ДУБРОВНИК, 20. новембар 1707. (код Ревелина)

*Опорука дубровачког трговца Хаџи Јова Дукиног Витковића који је живио у Дубровнику*¹⁵.

Тастаменат ачи Јова Дучића Витковића што остави да му се даде за душу по царквaм и манастирима и убосијеме и његовијеме рођацима. И ово оста(в)ља у рукама да му буду његови прокурадури узет и дати ће он наредио и ође уписао. А то су прокурадури кнез Продан Војновић Магазиновић, друго његова жена госпођа Вимија, треће аци Стеван калуђер, четврто Стијепо Витковић, пето Иван Поповић.

Перво оста(в)ља у Свету Госпу у Дубровник аргата стотину свако-му по динара 10:, чини дуката – 25

У Свете Власи у помоћ аргата стотину, по динара 10: гроша – 26

У Малу Браћу вра Доминику за љубав дуката 10

А у Госпу на Данче у помоћ дуката пет – 5

У манастире ришћанске на Цетињу мачарија петнаес – 15 да ми одпоју саландар велики и опјело

На Савину у Нови мачарија петнаес – 15 да ми одпоју саландар велики и опјело

У Требиње мачарија двадесет – 30¹⁶ да ми учине опјело и да даду калуђером по грош, абиоцу по по гроша. И оста(в)љам у манастир Свету Госпу требињску у Мустаћем моју доњу кућу и баштину старину очинство по смарти моје жене Вимије да ми се поју летурђије и помиње отац Дука, матер, мене и моју жену.

У манастир Косјерево мачарија петнаес – 15 да учине опјело и упишу ми летрђија триста и да дау калуђером по грош и старцем по по гроша

У манастир Добрићево мачарија десет – 10 да се и оне тако одпоје –

У манастир Завалу мачарија петнаес – 15 тако и оне да се одпоје

У манастир Житомислиће мачарија петнаес – 15 да се и оне одпоје велики саландар и опјело и калуђером по грош

У Пиву манастир мачарија петнаес – 15 да се и оне атако одпојеи намири –

У Тројицу манастир мачарија петнаес – 15 такој и оне да се опоје и намири –

У Сарајево у Светога Аранђела мачарија четардесет – 40 да се одпоје сваке године по велики саландар – Јоште у Сарајево једну одежду која ће доћи мачарија – 30

¹⁵ Опоруку је у изводима пружио Marijan Sivrić: О опорuci – структура i sadržaj s osvrtnom на опорuke trebinjskih oporučitelja do 1808. godine, Трибунија 12, Требиње, 2009, 202 – 204.

¹⁶ Стоји: 30

У манастир Морачу мачарија – 10 да учине опјело велико –

У манастијер Добриловину мачарија десет – 10 да учине опјело велико –

У Светога Луку у Никшиће манастир мачарија петнаес – 15 да учине велики саландар и опјело и по грош калуђером у манастир Острога опјело цекина – 4

У мананстире Врушку¹⁷ у сваки како се у који виђи мачарија двијесте да се опоје саландари и опјела и калуђером – 200. Савише у Опово одежду која ће доћи лачарја (!) – 30

На Бошии Гроб у Јерузалим мачарија педесет – 50 да га помињу на свете летурђије –

У мананстир Пећи мачарја двадесет – 20 да се учини опјело и поју летурђије

Оста(в)љам за опјела за годину дана да се одпоје мачарја – 150 убо сијем што ће се дијелит калуђером на опјелу.

У царкву на Сарђевиће, ако се огради и понове, остављам мачарија – 10

У Гарбаљ у манастир Подластву мачарја пет – 5 да му учине опјело и помину –

У царкву рисанску мачарија четири да му опоју летурђија – 4

У царкву на Топлу Светога Ђеорђија мачарија пет – 5

У царкву у Котор Светога Луку мачарија пет – 5

У Светога Јуроша у Врушку покров који ће доћи мачарија – 10

Оста(в)ља мојој жени Вими(ји) ако се не би удала мачарија 300 реко триста и по куће свеколико да је госпођа за живота. Ако би је слушао Перо мали да њему остави по смарти по куће. Ако ли је не услуша, да је госпођа она оставит како оће и да има поћи по мојој смарти стојати ће њој воља буде, или у Требиње, или у Нови, или у Сарајево. И ако би се удала да јој не даду моји прокурадури ништа вега (!) што је ње(зиних) аљина и кова

Остављам мојој ћери Јевросими мачарија 300 реко триста. Ако би умарла, те (ј)ој остане син али кћи да се има њима дат. Ако ли не би од ње ко остао, да се има дати по манастиром за душу и ње и ње(зинијех) родитеља.

Оста(в)љам зету Митру мачарија – 20.

Оста(в)љам Стијепу и Мићу Исаилу мојем рођаком, Јевтану и Секулу, свијем да подијелу мачарија – 100, реко стотину.

И који би био на очинству у Мустаћем од Витковића, оста(в)љам (м)у баштину што сам купио Илије Цвијетовића и Сима Кузмановића и моје куће стару ће сам сто(ј)ао да ми се спомену душе и моје старије

¹⁷ Фрушку Гору

Оста(в)љам Стијепу Витковићу за љубав нож оковани. Мићу, брату му, копчи сребарне. Јевтану Вукову игле сребарне – и ћери Вуковој што није удата мачарија двадесет у помоћ – 20

Оста(в)љам четири сна(ј)ам Витковића женам по двије мачарије, то је мачарија осам за љубав – 8

Оста(в)љам сестри Стании мо(ј)ој мачарија педесет – 50, а сину (ј)ој Милети мачарија двадесет – 20

Ханчар мој оковани – унуку Станину сину Милетину –

Мачарја десет Милетиној жени снаси Стананој двије мачарије – 2

Оста(в)љам Иву Поповићу мачарија дуадесет (!) – 20 и мој чевердар за љубав – Ћери Ивовој парвој долама

Жени Ивовој мачарије двије – 2

Кнезу Продану Војновићу мачарја десет – 10 и кћери му долама. И Роси Продановој мачарија двије – 2 и кожу(х) мој Продану за љубав који буде –

Оста(в)љам другом унуку Станину мачарја десет – 10 Симу Мићову што је код мене мачарија десет – 10

Симу Кузманову мачарија осам и жени му двије десет 10 и долама мога покојнога оца –

Давини Јокановој за љубав мачарија пет – 5

Давини Марка Миаљевића мачарија пет – 5

Мари жени Сћепана Тепа мачарија двије – 2

У сваку кућу у Мустаће рисћанску по једну мачарију, у све – 13

Рођаком Дуци и Митру Јакшићем у Нови мачарија по пет – 5

Богићу на Загору и брату му мачарија шес – 6

Комлени(ј)и Јакшиној мачарија десет – 10

Попу Марку мачарија пет – 5

Ачи Саватију владици бро(ј)анице од мерчана за љубав

Владици ерцеговачкому мачарија четири – 4

Владици босанском мачарија четири – 4

Ачи Стевану калуђеру мачарија десет – 10

Росанди кнеза Дуке мачарија двије – 2

Мандалини у Љубово ромици мачарија пет – 5

Шаину мому робу мачарија осам – 8

Јевтановој ћеци у Мостар трома, мачарија петнаес – 15

Десет ђевојака сирота када би се удале у помоћ – 25 свакој по гроша десет чини мачарија које су сиротне

Робова рисћанскије десет који би били на галијам алити у Турака сиромаси да се откупе сваком у помоћ по мачарија десет – 100

Шишуну синовцу Сладојеву за љубав мачарија пет – 5

Ил(иј)и Цвијетовићу за љубав мачарија четири – 4

Воину Манојловићу за љубав мачарије двије – 2

Јову Поњавици з браћом у Сарајево мачарија десет – 10
 Васиљу Вуковићу у Сарајево за љубав мачарије двије – 2
 Веселину зету за љубав мачарије двије – 2
 Петру Мићову што је код мене мачарија петнаес – 15
 Слуги која би била у мене гроша динара десет – 10

Ја аци Јово Дучић Витковић авермавам горње писмо и подписујем мо(ј)ом руком да ово исправе ови људи које остављами више уписане по смарти мо(ј)ој –

На 1707: ноебра 20: у Дубровнику

Јоште ја речени ачи (Ј)ово Дучић Витковић пишем мо(ј)ом памети добром и оста(в)љам и у ово по вола књиге што није мого стати у парви вол књиге да се има и оно и ово исправити и дати по мојој самарти да се изнамирује ђе смо наредили –

Оста(в)љам Свету Госпу манастир требињски ако би када гођ је оградилa царква стара за моју душу и моје старије, оста(в)љам мачарја четири стотине – 400.

Ако ли се не би оградилa, да ови имаду мо(ј)и прокурадури више реченије динара помолити госпуду дубровачку и ово 400 мачарја и ако би се што више нашло и за ови је тастаменат када се све управи да имају дат у цеку како је обичај. Ако ли не би господа узела да имаду речени прокурадури намирити ђе би виђели и што би доодило до(х)одка на ове динаре да имаду давати убогнијем и за душу појати по царквaм опјела мени и мојем старијем.

И Мију Рашовићу оста(в)љам за љубав мачарја – 1

Ја аци Јово Дучић Витковић авермавам ово писмо и чини ми од добре воље да је вјеровано и ово и на вољу –

Дуци и жени му у Сдуровиће мачарја – 5

И оста(в)љам ја ачи Јово мојем прокурадуром што би се нашло по мо(ј)ој самарти више динара од што сам наредио у тастаменту да се има дат у цеку ђе ли виде да је боље и сикурије и од ове вајде што би се узимало да се даје половица ђеци од моје ћери ако би које било, а половица убогијем и ђе виде за душу нашу и мои(јех) прокурадура да не има један без другога ништа сам дат, на(ј)мање тројица, и да имају све динаре састављат што би у кога се скожало, да стоје у моје жене докле се њима управи речени прокурадури . Ако ли не би било од моје ћери ерда да се има све дават за душу и чинити опјела по царквaм ва с(в)ако љето ђе виде по царквaм

Ја ачи Јово реко(х) ово

И оста(в)љам за моје имуће моје ереде моју жену Вимију и мога сестрића Милету – а прокурадуре како сам рекао у другу кнеза Продана и ачи Стевана, Ива Попова – да ово имаду примити од моје ереда и намирити ће смо наредили и тарпесе по манастиром и опјела и справи-ти и послати у сваку царкву ће се наредило – А што би се нашло ако би иза овога притекло да се даде у господе у цеку. Ако ли не би ћела узети господа, да се да ће виде на добро и сигуро мјесто сви исти прокураду-ри и ереди – И метнуће се у други тептер ће се наоде ови динари који се ође пишу и наређују.

Аци Јово Дучић¹⁸ –

7.

ХЕРЦЕГ НОВИ

Траг завјештања хаџи Јова Дукиног Витковића у архиви манасти-ра Савина

Слава Господу Богу на 1725 на 5 марча по грчаском на Топлој

Очитујемо с овијем писмом ми који ћемо бити одиздол подписани с нашијем рукама ја Драгутин покојнога Петра и ја Нико покојнога кнеза Продана Магазиновићи стојбином с Топле уједно и заједно обадва коли-ко један толико други у јединству исповједамо како се нађосмо дужни оцима калођерима од манастира Савине храма Успенија Пресветије Богородице. Прво што се нађосмо дужни гроша стотину 100. Ове су били остали дужни наши покојни родитељи браћа Петар и Продан. Јоште савише ми више именовати Нико и Драгутин остајемо дужни више именоватом манастиру и (о)цима цекина у злату од мјере педесет вељу цекина 50. Ове су цекина 50: које је **оставио за милостињу више реченому манастиру покојни хаџи Јово Витковић под руке покојно-га нашега кнеза Продана** како једноме од његовије прокарадура да их он да у исти манастир. Јоште примисмо ми више именовати Нико и Драгутин на исти дан од више именоватога манастира из рука свјетлеј-шега господина владике хаџи Стефана и частнишаго оца архимандрита Леонтија цекина у злату рушпитије од мјера двадесет вељу цекина 20= у готову које чини у све цекина 70: и гроша стотину и за ови исти динар ми више именовати двојица инпотекавамо наша добра и меораменте која су у наша влаштита и која су нам и инпотекана у мјесту реченом на Ђурђевету (!) брду а што су добра што су нам и(х) у залогу која су била покојнога кнеза Драгутина Ђурђевића све уједно с нашијем у реченом мјесту давамо више именоватом манастиру и оцима да уживају иста добра и плаћају канон принципу а ми да уживамо више речену суму од

¹⁸ Državni arhiv Dubrovnik, Testamenta notariae, Vol. 73, 138-141

динара ни да они нама дају никаква конта од интраде ни ми њима добити на динар него уживати уживат (!) од дневи данашњега у термен од шест годишта ако и(х) не бисмо стигли с више реченом сумом динара на рок како одизгор да оци од манастира Савине који буду да имају чинити стимати више именовата добра наша влаштита и закладна и ако би се што гођ стимата иста добра куће и баштине одвеће него смо примили да имамо потећ и остало ако ли би се стимало од мање да ми имамо испунити манастиру у готову. Тако се облегајући испунити без никаква инада али стрепити од правде и мантенати у свако вријеме и прид свакијем судом. И за боље вјеровање учинити ово писмо ја Мијат Комленовић тако бивши да кордо мољен од обадије стране. Исто ће бити афермато с руком Драгутиновом и Никовом

Ја Драгутин Магазиновић повермавам горње писмо с мојом руком

Ја Нико Магазиновић афермавам горње писмо мојом руком

Пуштавамо и цедивамо исповједамо Ми подписани господин игуман Арсеније Милутинов од манастира Савине Успенија Пресветије Богородици на име моје и посљедника у овој власти како сам примио од конта Воина Кнежевића цекина – седамдесет гроша стотину а ове у једну баштину винограда у Кутима од канапа пет и кварта три и пертиге четири како по инструменту истога дневи које у мојем руком давајући истом конту Воину свуколику облас исту слободу моију и јакос(т) ове књиге да може с начином од суда скужати ове исте динаре и наплатити се ће боље може од добара и дужника који се иментују у горњему писму.

И за већу вјеру и ја ћу потврдити мојом руком још два свештеника од манастира игуман Арсеније од манастира потврђујем

Ја Иларион Аврамовић од манастира истога потврђујем

Ја Саватије од истога манастира потврђујем како више пише

(на полеђини:)

Писмо Драгутина и Ника Магазиновића од цекина 70 и од гроша 100 и од баштине на Ђурђеву брду 1725¹⁹

¹⁹ Г. Ж. Комар, Манастир Успење..., 141-142